

УДК 631.55.032

DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2019.110-2.13>

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЦТВО М'ЯСА ГУСЕЙ В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Любенко О.І. – к.с.-г.н.,

доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва,
Херсонський державний аграрний університет

Суббот Ю.І. – здобувач вищої освіти,

Херсонський державний аграрний університет

У статті викладено матеріал з актуальних питань щодо інтенсифікації елементів технології вирощування гусенят на м'ясо в умовах фермерського господарства «Нива-2011» Голопристанського району Херсонської області.

У збільшенні виробництва м'яса птиці чимала роль належить гусям, що відрізняються високою швидкістю та інтенсивністю росту, дієтичними якість м'яса. Їхні перо і пух – цінна сировина для промисловості.

Жива маса одного гусеняти з добового до 60–65-денного віку збільшується приблизно в 40 разів і досягає в середньому 4 кг за витрати на 1 кг приросту 2,5–3,0 кг концентратів і 1,1–1,3 кг трав'яного борошна або 5–7 кг зелені.

Сучасні досягнення науки та досвід передових господарств свідчать про те, що успішне виробництво м'яса гусей можливе тільки у разі суворого дотримання всього комплексу зоотехнічних і ветеринарних заходів. Ці заходи передбачають систему інтенсивного вирощування гусенят на м'ясо, суть якої в основному зводиться до такого: гусенят з добового до 20-денного віку вирощують у нагрітих приміщеннях на глибокій незмінюваній підстилці із застосуванням брудери або в клітинах (з добового до 10 днів), потім на підлозі, з 21 дня до 60-денного віку – в базах під навісами (у весняно-літній період) або в закритих приміщеннях з регульованим мікрокліматом (в осінньо-зимовий період) на сітчастих або планчатих підлогах.

Інтенсивне вирощування гусенят на м'ясо виключає застосування пасовищного методу як малоефективного.

У разі інтенсивної системи вирощування гусенят на м'ясо приблизно в 3 рази скорочуються терміни вирощування молодняку (60 днів замість 160–180), на кожен кілограм приросту маси витрачається вдвічі менше кормів, збільшуються показники живої маси і виходу їстівних частин у тушки (63–65%).

Досвід передових господарств показує, що у разі вирощування кожної тисячі гусенят в умовах інтенсивної системи (порівняно з вигульними) економія становить до 8 т концентратів і близько 20 т зелені, а також звільняється з-під випасу до 50 га пасовищних угідь. Така кількість кормів дає можливість отримати додатково 25 ц м'яса гусей.

Ключові слова: гуси, технологія, оптимізація, витрати корму, товарність.

Liubenko O.I., Subbot Yu.I. Intensification of the technology of producing goose meat under conditions of the farm

The article contains material on the topical issues of intensification of the technology of producing goose meat under the conditions of the farm "Niva 2011" in Holoprystanskyi district of Kherson region.

Geese play an important role in increasing the production of poultry meat, which is characterized by high speed and growth rate, and dietary qualities of meat. Their feather and down is a valuable raw material for industry.

The live weight of one gosling from one day to 60–65 days of age increases approximately 40 times and reaches an average of 4 kg at the expense of 1 kg of growth of 2.5–3.0 kg of concentrates and 1.1–1.3 kg of grass meal or 5–7 kg of greens.

The modern achievements of science and the experience of advanced farms indicate that successful production of geese meat is possible only with strict observance of the whole complex of zootechnical and veterinary measures. These measures provide for a system of intensive goslings for meat production, the essence of which basically boils down to the following: goslings from one day to 20 days of age are grown in heated rooms on deep unmodified litter using

brooders or in cages (one day up to 10 days), then on the floor, from 21 days to 60 days of age – in bases under sheds (in spring-summer period) or indoors with adjustable microclimate (in autumn-winter period) on mesh or slatted floors.

The intensive cultivation of goslings for meat eliminates the use of pasture method as ineffective.

With the intensive system of growing goslings for meat the time of rearing young animals (60 days instead of 160-180) is reduced approximately by 3 times, for each kilogram of weight gain twice less forage is spent, indicators of live weight and output of edible parts in carcasses increase (63-65 %).

The experience of advanced farms shows that when growing each thousand goslings in intensive system conditions (compared to free range goslings), saving is up to 8 tons of concentrates and about 20 tons of greens, as well as being released from grazing up to 50 ha of pastureland. This amount of feed makes it possible to obtain an additional 25 centners of goose meat.

Key words: *geese, technology, optimization, feed costs, marketability.*

Постановка проблеми. Гуси – птахи насамперед м'ясні. Несучість гусок невелика та й гусячі яйця особливим попитом не користуються, тим більше, що за смаком вони поступаються курячим, а особливих властивостей або якостей за ними не помічено. Але ось м'яса з гектара пасовища гуси приносять у налагодженому господарстві більше 2 тонн на рік, а перший продукт можна отримати вже через 2 місяці після початку випасання. Потрібно зазначити, що пасовищний сезон гусей триває з ранньої весни і аж до стійких морозів.

Гуси завжди були символом добробуту сільського господаря і це не просто так. Адже гуси – птахи невибагливі, але для успішного розведення потребують від господаря твердих навичок дбайливого господарювання. Вирощування гусей як сільськогосподарський бізнес дає змогу отримати високий прибуток. Але цей план вимагає обізнаності підприємця у всіх нюансах, які зустрінуться йому на шляху. Вирощування гусей на м'ясо – це прибуткова справа, якщо підійти до цього відповідально [4, с. 73].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розведення гусей, безумовно, вигідно власнику хоча б невеликого, але рентабельного фермерського господарства у сільській місцевості. Від інших домашніх птахів гуси відрізняються своєю невибагливістю, всеїдністю і відмінною адаптацією до будь-яких погодних умов. Особливої уваги вимагають гусенята, які залишилися без піклування несучки. Зграя особин цілком можуть подбати про себе самостійно, вони навіть здатні дати відсіч хижакові. Гуси чудово почуваються і на випасі, і в загоні, володіють відмінним апетитом і задовольняються будь-яким видом корму [6, с. 52].

З метою одержання екологічно чистої конкурентоспроможної продукції птахівництва науковці і практики дедалі більше уваги зосереджують на використанні як кормових добавок найрізноманітніших біологічно активних речовин, до яких належать ферментні препарати, як один зі способів інтенсифікації птахівництва.

Постановка завдання. Вирощування гусенят на м'ясо та їх розведення стає все більш популярним заняттям серед фермерів. Гусенят вирощують як для себе, так і в комерційних цілях. Вирощування гусенят може відбуватися двома способами: екстенсивним і інтенсивним. За екстенсивного способу вирощування гусенят завершується до 160 дня їх життя, потім птахів продають на м'ясо. За інтенсивного способу на такій же площі вдається виростити в 3 рази більше гусенят, а молодняк продають віком 70 днів. Інтенсивний спосіб вирощування гусенят широко використовується в промислових господарствах. Ми ж з вами з'ясуємо питання інтенсифікації технології вирощування гусенят на м'ясо в умовах фермерського господарства [5, с. 4].

У наших дослідженнях було поставлено такі завдання: вивчити основні нюанси ведення бізнесу з розведення гусей, які перспективи наявні в Україні, які вимоги до птахоферми, основи розведення гусей, рентабельність такої справи та знайдення альтернативних шляхів оптимізації технології вирощування гусенят на м'ясо в умовах фермерського господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ферменти широко використовують у багатьох галузях народного господарства, медицині. Ферменти та їх препарати використовують також у птахівництві з метою підвищення продуктивності птахів.

Ферменти – білки-каталізатори – здійснюють численні перетворення речовин в організмі, іноді прискорюють хімічні реакції в тисячі разів.

Ферменти зустрічаються всюди: в рослинах, грибах, мікроорганізмах і в організмах тварин і людини. Люди давно навчилися використовувати їх. За допомогою ферментів роблять сири, багато ліків. Їх включають до складу пральних порошків, для того щоб легше відмивалися білкові та жирові забруднення. Ферменти розщеплюють їх і вони переходять у мильний розчин. Ферментів, що розщеплюють перекис водню, багато в м'язах, крові, печінці, а ось на поверхні шкіри їх немає.

Корми у структурі собівартості продукції птахівництва займають 60–75%, тому значні резерви збільшення рентабельності виробництва ховаються у підвищенні коефіцієнта корисної дії спожитих птицею кормів. Тому проблема, як збільшити ефективність використання кормів, завжди є і буде актуальною.

Введення до складу корму надмірної кількості важко перетравних компонентів, що містяться в кормових ресурсах (ячмінь, овес, пшениця, висівки, соняшниковий шрот, соевий шрот), призупиняє роботу травної системи гусей і продуктивність їх різко падає.

Це відбувається тому, що у вищевказаній зерновій сировині і в багатьох нетрадиційних кормових засобах міститься велика кількість клітковини, яку, наприклад, свині і птиця просто не в змозі засвоїти через відсутність в їхньому травному тракті відповідних ферментів. Крім того, клітковина закриває доступ власним ферментам до легкоперетравних речовин. Тому в такому разі просто необхідно додавати в корм спеціальні ферментні добавки.

Дослідження проводились на поголів'ї гусей великої білої породи. Було проведено два етапи досліджень та проведена промислова перевірка. Контрольну групу гусей відгодовували за рекомендаціями, а гусям досліджуваної групи додатково в період відгодівлі додавали ферментну добавку Мацераза-БТУ® за такою схемою (табл. 1).

На прикладі науково-господарського досліду, який проводився в фермерському господарстві «Нива-2011» Херсонської області, показана ефективність використання ферментної кормової добавки Мацераза-БТУ® у відгодівлі гусей на м'ясо двох породних груп з дозою 0,25 кг на 1 тону корму.

Мацераза-БТУ® покращує перетравлення та засвоєння поживних речовин кормів під час годівлі сільськогосподарських тварин і птиці, компенсує відсутність в організмі сільськогосподарських тварин і птиці ферментів, які здатні гідролізувати рослинні некрохмальні полісахариди, знижує в'язкість хімісу, збільшує швидкість проходження корму у тварин та птиці, покращує ріст, розвиток, продуктивність, збереження поголів'я та конверсію кормів усіх видів сільськогосподарських тварин та птиці, збільшує приріст під час відгодівлі.

Ферментну кормову добавку слід вводити у комбікорми, корми методом багатоступінчастого змішування. Кормову добавку змішують з кормом з розрахунку 0,2–0,5 кг на 1 тону корму.

Таблиця 1

Схема дослідження

Група	Кількість, голів	Дозування ферментної добавки
Контрольна	30	ОК
I група	30	ОК+0,2 кг на 1 тону корму Мацераза-БТУ®
II група	30	ОК+0,25 кг на 1 тону корму Мацераза-БТУ®
III група	30	ОК+0,5 кг на 1 тону корму Мацераза-БТУ®

Таблиця 2

Вікові зміни живої маси гусей у разі використання ферментної добавки з різним дозуванням, кг

Група	Вікові періоди, днів							
	1–30 днів		31–60 днів		61–75 днів		76–90 днів	
	самці	самки	самці	самки	самці	самки	самці	самки
Велика біла								
Контрольна (без добавки)	2,09± 0,7	1,98± 0,6	4,07± 0,8	3,4± 0,7	4,93± 1,1	3,82± 0,9	5,12± 1,1	4,0± 0,7
I група	2,25± 0,8	2,00± 0,7	4,36± 0,8	3,57± 0,7	5,01± 1,0	4,04± 0,8	5,25± 0,9	4,27± 1,0
II група	2,37± 0,7	2,07± 0,6	4,50± 0,7	3,7± 0,7	5,15± 1,2	4,1± 0,9	5,58± 1,2	4,3± 0,8
III група	2,33± 0,6	2,01± 0,5	4,40± 0,8	3,63± 0,6	5,00± 1,0	3,92± 0,8	5,31± 0,9	4,21± 0,9

У дослідних групах двох порідних груп порівняно з контрольною групою, в якій не використовували ферментну добавку, середньодобові прирости підвищилися на 10,0%, а витрати корму на один кілограм приросту знизились на 6,8%.

Таблиця 3

Динаміка середньодобового приросту гусенят різного віку, г

Порода, група	Вікові періоди, днів							
	1–30 днів		31–60 днів		61–75 днів		76–90 днів	
	самці	самки	самці	самки	самці	самки	самці	самки
Велика біла								
Контрольна (без добавки)	59,7	54,1	65,7	52,2	25,5	11,7	17,9	6,8
Дослідна	65,7	59,5	72,3	57,3	28,1	12,9	19,7	7,5
Італійська								
Контрольна (без добавки)	74,7	65,1	71,0	54,2	43,5	28,9	28,7	11,9
Дослідна	82,2	71,6	78,1	59,6	47,9	31,8	31,6	13,1

За результатами динаміки змін живої маси гусей (табл. 3) у разі застосування різної дози введення ферментної добавки Мацераза-БТУ® було встановлено, що найкращі показники живої маси були в гусенят другої дослідної групи, які протягом усього періоду дослідження отримували добавку в розмірі 0,25 кг на 1 тонну корму.

Ще один позитивний результат був отриманий у відгодівлі гусей на жирну печінку в цьому ж господарстві. Згодовування ферментної кормової добавки Мацераза-БТУ у вигляді кормової домішки в кількості 0,25 кг/т корму сприяло підвищенню середньої маси печінки на 12,7%, зменшенню витрат корму на одну голову – на 6,3% та на 1 кг печінки – на 10,1%.

Висновки і пропозиції. Збільшення виробництва продукції гусівництва, покращення її якості можливе за рахунок оцінки і раціонального використання наявного генофонду гусей та комплексного отримання поряд з молодняком для відгодівлі на м'ясо та жирну печінку також перо-пухову сировину у разі зажиттєвого обскубування родинного поголів'я в міжпродуктивний період.

Для підвищення конкурентоспроможності галузі гусівництва в ринкових умовах пропонується використовувати у відгодівлі гусей на м'ясо в умовах фермерського господарства ферментну добавку Мацераза-БТУ®, що забезпечить вищий рівень рентабельності виробництва м'яса гусей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бізнес-план доктора с.-г. наук І.М. Савчук Інституту сільського господарства Полісся НААН.
2. Салеев П.Ф., Ионова Е.И. Разведение и откорм гусей. Москва : Россельхозиздат. 1982. 61 с.
3. Лобин Н.В., Салеев П.Ф. Продуктивное гусеводство. Москва : Колос. 1975. 70 с.
4. Моліс С.А. Книга для читання по зоології. Москва, 1986. С. 72–79.
5. Мельник В.Т. Ринок водоплавної птиці. *Наше птахівництво*. 2012. № 9. С. 4.
6. Хвостик В.П. Особливості селекційно-племінної роботи з гусьми в племінних господарствах. *Ексклюзив Агро: Новые технологии в агробизнесе*. 2008. № 3. С. 52–55.